

Kortsvarsfrågor progresstest gastroenterologi 2025, 47 frågor, 55p

1. Du gastroskoperar Sven 62 år som för två månader sedan fick påvisat reflux esofagit grad C och Barretts esofagus. Han har nu fått PPI behandling i två månader och kommer för kartläggning (indexgastroskopi) av Barretts-segmentet.
 - a. Vilken klassifikation använder du för att beskriva längden av segmentet och vilka två parametrar ska bedömas i klassifikationen? 1p
 - b. Vad innebär att man biopserar enligt Seattleprotokollet? 0.5p
 - c. Vilket histopatologiskt fynd bekräftar din Barrettsmisstanke? 0.5p
2. Vid graviditet ses ofta en viss biokemisk leverpåverkan som vanligen är godartad men ibland av mer allvarlig karaktär.
 - a. Vilken potentiellt allvarlig leversjukdom har en stark koppling till preeklampsi? 0.5p
 - b. En gravid kvinna i 9e månaden drabbas relativt plötsligt av insättande buksmärtor, hepatomegali och ascites. Vilken allvarlig leversjukdom har hon sannolikt drabbats av? 0.5p
3. Du träffar en 34-årig kvinna på mottagningen med nydiagnostiserad Crohns sjukdom. Du överväger olika behandlingsstrategier. I diskussionen med patienten går du igenom steroider, tiopuriner, metotrexat, anti-TNF, integrinhämmare, IL-23-hämmare, IL-12/23hämmare samt JAK-hämmare. Patienten berättar då att hon och hennes sambo har stark graviditetslängtan. Vilka två av dessa läkemedel bör du helst undvika i detta fall? 1p

4. Vid bedömning av en IBD-patient med förlorat behandlingssvar på infliximab talar man om farmakodynamisk respektive farmakokinetisk sekundär behandlingssvikt. a. Hur kan man skilja dessa åt i kliniken? 0.5p

b. Vad betyder farmakodynamisk behandlingssvikt? 0.5p

5. Linnea 29 år har allergisk astma och under det senaste halvåret tillkomst av röda kliande utslag på bröstet, armar och ben. Klådan förvärras när hon duschar varmt och i samband med träning. Reagerat med kraftig allergisk reaktion på getingstick och S-Tryptas som tagits som del av allergiutredningen är förhöjt till 53 µg/L (ref <11µg/L). Sedan en månad tillbaka frekventa diarréer utan blod. F-Calprotectin normalt liksom utredning avseende bakomliggande gastrointestinal infektion. Du har utfört en ileokoloskopi som var makroskopiskt normal och där PAD inte visar något talandes för mikroskopisk kolit eller eosinofil kolit.

Vilken diagnos misstänker du, och hur bekräftar du diagnosen? 1p

6. Vid utredning av svår motilitetssjukdom som engagerar hela GI-kanalen utförs tunntarmsmanometri. Det mest påtagliga fyndet talande för svår neuromuskulär tarmsjukdom är frånvaro av MMC fas III. Vad står förkortningen MMC fas III för och vilken är översiktligt dess funktion? 1p

7. Refeeding-syndrom (metabolt överbelastningssyndrom) kan uppstå när en person börjar äta efter en längre tids bristande nutrition.

- a. Ange ett typiskt symtom (inte blodprov) vid refeeding-syndrom? 0.5p
 - b. Hur förebyggs refeeding syndrom? 1p
- 8.** Nämn tre (3) riskfaktorer för läkemedelsutlöst leverskada (DILI) *förutom* dosering. 1p
- 9.** Vad kallas det syndrom där mag-tarmkanalens motilitet är kraftigt påverkad av neurologisk eller neuromuskulär degeneration av enteriska nervplexa och/eller muskulatur i tarmväggen, och som leder till handikappande kroniska buksmärtor och ileus/subileus? Ange fullständig benämning. 0.5p
- 10.** En 36-årig man med ankyloserande spondylit diagnostiseras med ulcerös kolit. Han har behandlats med mesalazin och azatioprin men har otillräcklig effekt. Han är nu aktiv både i sin kolit och i sin ankyloserande spondylit. Vilka läkemedelsklasser har som singelterapi indikation för båda tillstånden? 1p
- 11.** En 42-årig man med ileocekal Crohns sjukdom har genomgått ileocekal-resektion. Efter 9 månader görs koloskopi för att bedöma eventuellt recidiv i anastomosen och neoterminala ileum.
- a. Vad heter det scoring-system som används vid denna bedömning? 0.5p

- b. Varför är det kliniskt relevant att skilja mellan lesioner i anastomosen och neoterminala ileum? 0.5p
- 12.** Vilka två engelska begrepp används för att subgruppera funktionell dyspepsi utifrån symtomkomplex, och vilka symtom kännetecknar vardera subgrupp? 2p
- 13.** Vilket är det gemensamma manometri-fyndet för alla typer av akalasi, och kan du nämna tre (3) rekommenderade behandlingsmetoder för akalasi. (0,5p+1p) 1.5p
- 14.** Nämn två (2) kliniska situationer där det är indicerat med parenteral nutrition vid inflammatorisk tarmsjukdom? 1p
- 15.** Nomenklaturen för steatotisk leversjukdom ändrades 2023, och i samband med detta introducerades begreppet Met-ALD. Vad definierar detta tillstånd? 1p

16. Alkoholmarkören B-PEth används ofta inom sjukvården, inte minst inom hepatologin.

a. Vad står förkortningen B-PEth för? 0.5p

b. Vad är PEth för slags molekyl? 0.5p

17. Nämn två (2) exempel på extraintestinala hud-manifestationer vid IBD. 1p

18. Nämn tre (3) patofysiologiska mekanismer som kan användas för att förklara patofysiologin bakom IBS? 1,5 p

19. Vilken gastroenterologiskt relevant diagnos kan du koppla till cannabisbruk, och vilken receptor i huden förklarar att patienter med detta syndrom lindras av varma bad? 1p

20. Vad menas med refluxesofagit *grad C* enligt Los Angeles-klassifikationen? 1p

- 21.** Vid en diagnostisk laparocentes (bukttappning) bör alltid ascites-analyser ordinerars, åtminstone cytologi, ascites-LPK och SAAG.
- a. Vad står förkortningen SAAG för? 0.5p
 - b. Hur kan SAAG hjälpa till att skilja exsudat från transudat? 0.5p
 - c. Ange minst 3 sjukdomstillstånd som kan ge exsudativ ascites 0.5p
- 22.** Vid koloskopi tar du bort en skaftad polyp som är 15 mm stor i kolon sigmoideum. Vilka tre (3) frågor är relevanta i PAD-remissen? 1p
- 23.** Vilken intravenös antibiotikabehandling och behandlingstid rekommenderas vid samhällsförvärd spontan bakteriell peritonit där man beslutat om inläggande behandling (tex vid samtidig njursvikt)? 1p
- 24.** De s k modifierade Truelove-Witts-kriterierna definierar ett akut skov i ulcerös colit.
- a. Här finns ett obligatoriskt villkor, dvs som alltid ska vara uppfyllt. Vilket? 0.5p
 - b. För att uppfylla definitionen för ett akut skov enligt de modifierade Truelove-Wittskriterierna ska ett av totalt 5 ytterligare kriterier vara uppfyllda. Vilka är dessa? (Minst 4 krävs för full poäng). 1p

25. Vid mikroskopisk kolit ses vanligen kronisk inflammation i lamina propria och en ytepitelskada. Utöver detta finns typiska histopatologiska fynd för *varje subgrupp*. Vilket histopatologiskt fynd definierar mikroskopisk resp kollagen kolit? För full poäng krävs att även cut off-nivåer anges. 1.5p

26. Nämn tre (3) faktorer som bör leda till undersökning av tarmen med koloskopi vid utredning av IBS-liknande besvär? 1p

27. Nämn tre (3) sjukdomar som kan ge malabsorption och inflammation i duodenum so mär mindre vanliga än celiaki och HP-duodenit. 1p

28. Gilberts syndrom är ett medfött asymtomatiskt och godartat tillstånd som ger stegring av bilirubin.

a. Vilken typ av bilirubinavvikelse ses i blodprover hos individer med Gilberts syndrom? 0.5p

b. Vilket leverenzym är nedreglerat vid Gilberts syndrom (förkortningen tillräcklig)? 0.5p

- c. Hur kan man förklara att män i genomsnitt har högre bilirubin-nivåer än kvinnor vid Gilbert syndrom? 0.5p

29. Ulcerös colit och Crohns sjukdom är så kallade *kriteriediagnoser* under förutsättning att infektions-diagnostiken är negativ. Vilka tre (3) kriterier ska sammanvägas vid diagnos? 1p

30. Du får svar från patologbedömningen av slumpmässiga biopsier från en 44-årig man med ulcerös kolit som genomfört surveillance-koloskopi på för 4 veckor sedan. I svaret anges "högradig dysplasi" i px från vänsterkolon men även "måttlig akut inflammatorisk aktivitet" i samma fraktion. Hur bör du handlägga detta? 1p

31. Pga klinisk misstanke om eosinofil esofagit har du tagit biopsier på tre nivåer i esofagus, sammanlagt 6 biopsier.

- a. Varför bör biopsier tas på tre olika nivåer i detta sammanhang? 0.5p

- b. Vilka tre kriterier ska vara uppfyllda för att ställa diagnosen eosinofil esofagit? 1p

32. Ann-Katrin 43 år gammal och apotekare och du behandlar henne för funktionell förstoppning. Du ordinerar nu Prukaloprid (Resolor) och Ann-Katrin undrar via vilken receptor och hur (agonist eller antagonist) läkemedlet utövar sin effekt? 1p

33. För att beskriva tarmens renhet vid koloskopi används en Boston Bowel Preparation Scale där undersökaren skattar vänster colon, transversum samt höger colon.

a. Vad innebär 3 poäng vid en mätpunkt? 0.5p

b. Vilken poäng krävs för att renheten vid undersökningen är "acceptabel" (Godkänt för Ottawa scale)? 0.5p

34. Primär skleroserande kolangit (PSC) är en viktig extraintestinal manifestation vid IBD.

a. Hur stor andel (%) av IBD-patienter utvecklar PSC? 0.5p

b. Hur påverkar PSC-diagnosen behovet av endoskopisk kolon-övervakning (surveillance)? 0.5p

c. Nämn 2 faktorer som är förknippade med ett godartat/gynnsamt PSC-förlopp? 0.5p

- 35.** En 27-årig kvinna genomgår CT-buk som led i utredning av oklar buksmärta. I levern ses en lesion som är intensivt kontrastladdande i artärfas. Den mäter 3,5 cm, har en central ärrbildning och är lokaliserad i segment II. Fyndet bedöms i sammanhanget som ett bifynd.
- Vad är detta troligen för lesion? 0.5p
 - I vilken leverlob ligger förändringen? 0.5p
 - Vad kallas segment 1 med ett annat namn? Segmentet är funktionellt separat från höger och vänster lob eftersom det har egen portavensförsörjning och venöst avflöde. 0.5p
- 36.** För att tolka blodprover vid en pågående leverskada är det bra att känna till halveringshastigheterna för ALAT och ASAT.
- Vilken av dessa enzymer har kortast halveringstid och sjunker därmed snabbare vid en skada i läkning? 0.5p
 - Vilken av ALAT och ASAT är mest leverspecifikt? 0.5p
- 37.** Upadacitinib (JAK-hämmare) används numera vid måttlig till svår Crohns sjukdom. En viktig biverkan är ökad risk för reaktivering av varicella zoster-virus (bältros). Ungefär hur stor andel av patienterna som behandlas med upadacitinib drabbas av bältros under ett år om man utgår från kliniska prövningar? 0.5p
- 38.** Nämn två (2) histopatologiska fynd som är typiska för ulcerös colit *och* två (2) som är typiska för Crohns sjukdom. 1p.
- 39.** En 34-årig patient med Crohns sjukdom i kolon och rektum har utvecklat en perianal fistel, med pågående inflammation i rektum. MR bäcken visar en transsfinkterisk fistelgång enligt Parks-klassifikationen.

a. Vad innebär en transsfinkterisk fistel? 0.5p

b. Vilken behandlingsprincip bör tillämpas för denna patient med transsfinkterisk fistel? 1p

40. Kaj 23 år söker mottagningen pga känsla av ofullständig tarmtömning och smärta i buken vid defekation sedan lång tid. Avföringen är ofta kladdig och han kan behöva gå 4-5 gånger per dag. Du misstänker att han kan lida av IBS och försöker därför fördjupa anamnesen. Vilka är Rom IV-kriterierna för IBS, och vilket av dessa är obligat? 1.5p

41. Nämn två (2) vanligt förekommande läkemedelsgrupper som påverkar tarmmotiliteten så mycket att de alltid bör vara seponerade vid exempelvis ventrikeltömningstest. 1p

42. Autoimmun pankreatit med samtidig (autoimmun) kolangit kan ofta relateras till en inflammatorisk systemsjukdom.

a. Vilken sjukdom? 0.5p

b. Vid autoimmun pankreatit brukar pankreas ha ett typiskt radiologiskt utseende. Vilket? 0.5p

43. Vilka tre (3) separata histopatologiska komponenter ska graderas vid en duodenalslemhinnebedömning enligt Marsh-kriterierna hos patient med misstänkt celiaki? 1p

44. Vissa gastroenterologiska sjukdomsgrupper har särskilt stor risk att drabbas av brist på fettlösliga vitaminer.

a. Nämn två (2) av dessa sjukdomsgrupper! 0.5p

b. Vilka är de fettlösliga vitaminerna? 0.5p

45. Nämn minst tre (3) initiala åtgärder vid akut njursvikt (AKI) hos en cirrospatient, oavsett etiologi? 1p

46. Albin är 32 år och har mångårig eosinofil esofagit (EoE). Han var initialt kostbehandlad med gott resultat, därefter protonpumpshämmare och har nu de senaste åren stått på lokalt verkande budesonid. Nu har han tyvärr behandlingssvikt och uttalade symptom där nästan allt fastnar i esofagus. Vid gastroskopi ses en esofagus med typisk bild av EoE. Biopsier från tre olika nivåer bekräftar eosinofili (>90 eos/HPF).

a. Nämn två (2) endoskopiska fynd som är typiska vid EoE. 0.5p

b. Vilket är ditt nästa behandlingsalternativ? 0.5p

c. Vilken är läkemedlets immunologiska verkningsmekanism? 0.5p

- 47.** Vid misstanke om neuroendokrin tumör i magtarmkanalen kan Chromogranin A analyseras som biomarkör. Vilket vanligt läkemedel kan ge falskt positiva resultat av analysen? 0.5p

Nu är kortsvarsdelen slut. Bra jobbat!

Totalpoäng: _____ /55p